

Umeå kommun 2021-08-10

Dariernr: SK-2021/00338-8

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Beslutsfattare:

Med stöd av för- och grundskolenämndens fastställda delegationsordning meddelas följande beslut:

Ärende:

Umeå kommun bereds möjlighet att lämna synpunkter på förslagen och bedömningarna som sammantaget utgör promemoria "Nationell plan för trygghet och studiero i skolan" (Ds 2021:13). I den nationella planen föreslås både förändringar i skollagen och ett utvecklingsarbete på skol- och huvudmannanivå. Syftet med förslagen är att ange riktningen för ett långsiktigt och systematiskt arbete för ökad trygghet i utbildningen och studiero i undervisningen. Bärande delar i planen är att styrkor och brister i trygghet respektive studiero behöver analyseras separat, att arbetet i högre utsträckning behöver omfatta hela skolan och präglas av en högre grad av systematik. Promemorian innehåller även förslag som har en bredare ansats än området trygghet och studiero. Dessa förslag handlar bland annat om förstärkningar av det systematiska kvalitetsarbetet samt vissa frågor gällande förelägganden vid tillsyn och att Skolinspektionen ska vara part i domstol i fler fall än vad som gäller i dag. Vidare föreslås generella ändringar gällande klagomålshantering. Även om dessa förslag inte uteslutande är kopplade till trygghet och studiero, så bedöms dessa förslag ha en positiv betydelse för detta och de behandlas därför som en del av den nationella planen. För att ytterligare stärka skolors arbete med trygghet och studiero behövs enligt planen en tydligare styrning och systematik, en förstärkning av det förebyggande arbetet och en ökad beredskap att agera i svåra situationer.

När det gäller styrning och systematik är det första förslagen i den nationella planen att det ska framgå i skollagen att huvudmannen har ansvar för att det bedrivs ett förebyggande arbete för trygghet och studiero. I syfte att skapa ökad tydlighet definieras begreppet studiero. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter inom området. Den andra delen av förslagen är att det ska framgå i skollagen att både rektorn och huvudmannen ska analysera de bakomliggande orsakerna till utbildningens resultat i sitt kvalitetsarbete. För att ytterligare förtydliga hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas föreslås ett

Umeå kommun**Postadress:** 901 84 Umeå**Besöksadress:** Skolgatan 31A**Telefon:** 090-16 10 00 (växel)**Webbplats:** www.umea.se/kommun

bemyndigande till regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela ytterligare föreskrifter.

Som en tredje del föreslås att förutsättningarna för en effektiv tillsyn förbättras genom att ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta och att Skolinspektionen ska vara part i domstol i fler fall än i dag. Den fjärde delen är att förbättra klagomålshanteringen genom att det ska framgå i skollagen att huvudmannen aktivt ska verka för att rutinerna för klagomålshanteringen är kända, att huvudmannen ska genomföra den utredning som behövs för att kunna hantera klagomålet samt därefter återkoppla på lämpligt sätt till den som har klagat. Skolinspektionen ska endast få utreda klagomål om huvudmannen först har fått möjlighet att hantera klagomålet, om det inte finns särskilda skäl. Om Skolinspektionen inte utreder ett klagomål ska det överlämnas till huvudmannen för utbildningen. Slutligen föreslås Skolverket få i uppdrag att utarbeta stöd för skolors samarbete mellan skola och vårdnadshavare.

När det gäller förstärkning av det förebyggande arbetet är bedömningen att skolans förebyggande arbetet kan stärkas bl.a. genom att undervisningen är fredad från störningar från mobiltelefoner och att skolans personal har tillgång olika former av stöd i arbetet. Bedömningen är att arbetet med ordningsregler behöver bli mer ändamålsenligt och skolorna behöver i högre utsträckning följa upp hur dessa följs och elevers delaktighet behöver öka. För att uppnå detta föreslås både ändringar i skollagen och i vissa läroplaner. Ett annat förslag handlar om att Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten får i uppdrag att anordna kompetensutveckling för elevassistenter och annan resurspersonal i skolan. Orsaken till förslaget handlar om att dessa personalkategorier har ett komplext uppdrag samtidigt som ytterst lite kompetensutveckling riktas särskilt till dem. För att eleverna ska goda förutsättningar att koncentrera sig på undervisning föreslås begränsningar gällande elevers mobiltelefonanvändning. Det ska vara möjligt att omhänderta mobiltelefoner för att förebygga störningar i undervisningen eller kränkande fotografering eller filmning. I de obligatoriska skolformerna ska rektorn även kunna besluta att mobiltelefoner ska omhändertas under hela skoldagen. Det ska vidare förtydligas att föremål som används för att kränka elever eller personal får omhändertas.

Beredskapen att agera i svåra situationer ska ökas genom att all skolpersonal ska ha rätt vidta åtgärder för att tillförsäkra elever trygghet och studiero. Enligt nuvarande reglering har rektor och lärare befogenhet att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra elever trygghet och studiero eller komma till rätta med ordningsstörande uppträdande. Förslaget är att denna bestämmelse utökas till att omfatta all skolpersonal och att det förtydligas att all skolpersonal har befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller ordningsstörningar. Sådana åtgärder får dock bara vidtas om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. För att ge

personalen stöd i hur de kan och bör agera i svåra situationer föreslås Skolverket få i uppdrag att ta fram stödmaterial. Det föreslås flera ändringar i skollagen för att öka rektorns möjlighet att i allvarliga situationer använda de disciplinära åtgärderna tillfällig placering och avstängning. Förslag som syftar till att öka rektors möjligheter att använda åtgärderna omplacering inom eller utanför den egna skolenheten. Dessa åtgärder ska kunna utgöra fungerande alternativ till avstängning. Det ska vara möjligt att tillfälligt placera elever i särskilda undervisningsgrupper eller att ge dem enskild undervisning. Det ska vara möjligt att låta åtgärderna pågå i fyra veckor, åtgärderna ska kunna användas direkt vid farliga situationer och elever ska tillfälligt kunna bli placerade på andra platser än i skolor. Det ska framgå i skollagen att rektor kan stänga av elever utan att mindre ingripande åtgärder provas om det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers eller skolpersonals säkerhet.

Korta svarstider för remisser minskar delaktighet och försämrar beslutsprocesser:

Remissarbete är ett viktigt inslag i den politiska beslutsprocessen och skapar förutsättningar för att förslag blir allsidigt genomlysta genom att flera samhällsaktörer får yttra sig. Remisser leder många gånger till livliga debatter där organisationer och enskilda medborgare får komma till tals. Det här är ett viktigt inslag i demokratin. För Umeå kommun är det av dessa skäl angeläget att prioritera besvarande av remisser. Tid och kraft läggs på detta både från tjänstepersoner och förtroendevalda. En förutsättning för att remisser ska kunna beredas och förankras i den kommunala politiska organisationen, den berörda nämnden/styrelsen, är att rimlig tid ges för remissinstansen. Med anledning av remissens omfattning, beräknad beredningstid av tjänsteperson, uttag av lagstadgad semester samt de av för- och grundskolenämnde fastställda sammanträdestiderna, bedömdes ärendet inte hinna beredas av arbetsutskottet eller beslutas av nämnden. Beslut i ärendet fattades av ordföranden på nämndens vägnar i enlighet med det av Kommunfullmäktige beslutade reglementet.

Yttrande:

För- och grundskolenämnden

Ställer sig positivt till förslagen om förstärkt förebyggande arbete för ökad studiero och trygghet. Att alla elever ska tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero är av yttersta vikt och ett prioriterat område för den svenska skolan.

Anser att den föreslagna definitionen av studiero, ”att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen”, fångar in den höga grad av komplexitet som åsyftas. Samtidigt hamnar betydelsen så nära det som kännetecknar undervisning av god kvalitet att begreppen närmast blir likvärdiga. Den fråga som då infinner sig är huruvida det är mer taktiskt att fokusera på att vidga förståelsen för begreppets komplexitet än att mer direkt arbeta för att säkerställa undervisning av god kvalitet.

Välkomnar att missförhållanden i större utsträckning ska hanteras inom huvudmannens verksamhet, utan inblandning av Skolinspektionen, när det gäller klagomålshanteringen. Något som förväntas leda till minskad administrativ hantering för skolans personal.

Är skeptisk till att de föreslagna förändringarna gällande det systematiska kvalitetsarbetet, som innebär en betydande inskränkning i den kommunala självstyrelsen, kommer kunna leda till en ökad kvalitet i utbildningen för kommuner med tillräcklig kompetens att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. Detta då forskning kring målstyrning (ex. Locke & Latham) tydligt visat att styrformen leder till förbättrad prestation och ökad motivation när det finns en möjlighet att välja hur målen ska uppnås, under förutsättning att det finns tillräcklig kompetens hos utförarna. Att kommuner som har tillräckligt hög kompetens gällande systematiskt kvalitetsarbete i framtiden ska tvingas följa en mall i form av föreskrifter, riskerar därmed leda till sämre prestation och motivation i dessa kommuner. Kommuner som saknar tillräcklig kompetens skulle sannolikt vara betjänta av en mer effektiv tillsyn från Skolinspektionen, men nämnden skulle trots detta föredra ett förslag med bibehållen valfrihet, som likt allmänna råd möjliggör utvecklande av innovativa lösningar på huvudmannanivå. Det nuvarande förslaget kan tyvärr tolkas som bristande tillit till samtliga kommuners kompetens gällande systematiskt kvalitetsarbete.

Delar bedömningen att det är angeläget att elevassistenter och annan resurspersonal ska ha tillräcklig kunskap och kompetens för det uppdrag de ska genomföra. Av den anledningen har Umeå kommun redan påbörjat utbildningsinsatser för dessa yrkesgrupper vilket visat sig vara väldigt uppskattat.

Delar uppfattningen att det är viktigt att eleverna är delaktiga i både framtagandet och uppföljningen av ordningsreglerna samt att antalet regler begränsas för att dessa ska bidra till ökad trygghet.

Stödjer förslagen om att all användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska ske enligt lärarens instruktion när det är motiverat av undervisningsskäl. Ett totalförbud hade inte varit att föredra, då mobilen kan främja lärandet vid vissa tillfällen. Att aktuell forskning tyder på att lågpresterande elever är förlorare när lärare behöva konkurrera med mobilen om elevernas uppmärksamhet, är av yttersta vikt att ta fasta på och kommunicera till elever och vårdnadshavare för att skapa förståelse föreslagna förändringar i skollagen. Även förslagen om ökade möjligheter att omhänderta mobiltelefoner för rektorer och lärare i syfte att förebygga att mobiltelefonerna stör undervisning eller för att förebygga kränkande fotografering och filmning ser som positiva.

Anser det angeläget att de befogenheter att ingripa fysiskt i stökiga situationer, som skolpersonal redan idag har enligt rättspraxis, fastställs i skollagen. Men nämnden skulle uppskatta om den tänkta formuleringen, "Det ska framgå av skollagen att all skolpersonal ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärderna som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero", precis som i nuvarande skollag, kompletterades med "eller för att komma till rätta med ordningsstörande beteende". Bedömningen är att förslaget att ta bort den sistnämnda formuleringen riskerar den tydlighet som åsyftas i förslaget.

För för- och grundskolenämnden

.....
Moa Brydsten (S)
ordförande

Beslut skickas till Utbildningsdepartementet med kopia till KS-diarium

Umeå kommun 2021-05-24

Dariernr: SK-2021/00338-2

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Beslutsfattare:

Med stöd av gymnasie- och vuxenutbildningens fastställda delegationsordning meddelas följande beslut:

Ärende:

Umeå kommun bereds möjlighet att lämna synpunkter på förslagen och bedömningarna som sammantaget utgör promemoria "Nationell plan för trygghet och studiero i skolan" (Ds 2021:13). I den nationella planen föreslås både förändringar i skollagen och ett utvecklingsarbete på skol- och huvudmannanivå. Syftet med förslagen är att ange riktningen för ett långsiktigt och systematiskt arbete för ökad trygghet i utbildningen och studiero i undervisningen. Promemorian innehåller även förslag som har en bredare ansats än området trygghet och studiero. Dessa förslag handlar bland annat om förstärkningar av det systematiska kvalitetsarbetet samt vissa frågor gällande förelägganden vid tillsyn och att Skolinspektionen ska vara part i domstol i fler fall än vad som gäller i dag. Vidare föreslås generella ändringar gällande klagomålshantering. Även om dessa förslag inte uteslutande är kopplade till trygghet och studiero, så bedöms dessa förslag ha en positiv betydelse för detta och de behandlas därför som en del av den nationella planen.

Yttrande:

Gymnasie- och vuxenutbildningen välkomnar förslagen där ansvaret för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero och dess terminologi förtydligas. Som promemorian gör gällande är det viktigt att lärare och rektorer i sitt förebyggande arbete ska få bättre tillgång till stödmaterial när det gäller trygghet och studiero. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden vill särskilt understryka vikten av att befogenheterna kring agerande för att säkerställa trygghet och studiero klagörs. Exempelvis är förtydligandet kring användandet av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning viktiga inslag för att skapa studiero. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden delar utredningens bedömning att förslag med bredare ansats än trygghet och studiero, till exempel förstärkningar av det systematiska kvalitetsarbetet, föreläggande vid tillsyn och generella ändringar gällande klagomålshantering är viktiga delar för att säkerställa att det

Umeå kommun**Postadress:** 901 84 Umeå**Besöksadress:** Skolgatan 31A**Telefon:** 090-16 10 00 (växel)**Webbplats:** www.umea.se/kommun

systematiska arbetet med trygghet och studiero fortgår hos huvudmän och skolor. Avslutningsvis vill gymnasie- och vuxenutbildningen också poängtera att denna remiss inte har hunnit hanteras politiskt då remisstiden varit för kort och förlagd under semestern. I fortsättningen vill gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden trycka på att stora och viktiga remisser får väl tilltagna remisstider för att kunna hanteras på ett rättvisande sätt.

Peter Vigren (S)
ordförande

Beslut skickas till Utbildningsdepartementet med kopia till KS-diarium